

**ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΕΚΝΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΠΟΥ ΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
ΣΑΒΒΑΤΟ 9 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2023 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλους, *Ἠθικὰ Νικομάχεια*, Β 1.5-8, 1103b2-25

Μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ γινόμενον ἐν ταῖς πόλεσιν· οἱ γὰρ νομοθέται τοὺς πολίτας ἐθίζοντες ποιοῦσιν ἀγαθοὺς, καὶ τὸ μὲν βούλημα παντὸς νομοθέτου τοῦτ' ἐστίν, ὅσοι δὲ μὴ εὖ αὐτὸ ποιοῦσιν ἀμαρτάνουσιν, καὶ διαφέρει τούτῳ πολιτεία πολιτείας ἀγαθὴ φαύλης. Ἔτι ἐκ τῶν αὐτῶν καὶ διὰ τῶν αὐτῶν καὶ γίνεται πᾶσα ἀρετὴ καὶ φθείρεται, ὁμοίως δὲ καὶ τέχνη· ἐκ γὰρ τοῦ κιθαρίζειν καὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ κακοὶ γίνονται κιθαρισταί. Ἀνάλογον δὲ καὶ οἰκοδόμοι καὶ οἱ λοιποὶ πάντες· ἐκ μὲν γὰρ τοῦ εὖ οἰκοδομεῖν ἀγαθοὶ οἰκοδόμοι ἔσονται, ἐκ δὲ τοῦ κακῶς κακοί. Εἰ γὰρ μὴ οὕτως εἶχεν, οὐδὲν ἂν ἔδει τοῦ διδάξοντος, ἀλλὰ πάντες ἂν ἐγίνοντο ἀγαθοὶ ἢ κακοί.

Οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἀρετῶν ἔχει· πράττοντες γὰρ τὰ ἐν τοῖς συναλλάγμασι τοῖς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους γινόμεθα οἱ μὲν δίκαιοι οἱ δὲ ἄδικοι, πράττοντες δὲ τὰ ἐν τοῖς δεινοῖς καὶ ἐθιζόμενοι φοβεῖσθαι ἢ θαρρεῖν οἱ μὲν ἀνδρεῖοι οἱ δὲ δειλοί. Ὅμοίως δὲ καὶ τὰ περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἔχει καὶ τὰς περὶ τὰς ὀργάς· οἱ μὲν γὰρ σώφρονες καὶ πρᾶοι γίνονται, οἱ δ' ἀκόλαστοι καὶ ὀργίλοι, οἱ μὲν ἐκ τοῦ οὕτως ἐν αὐτοῖς ἀναστρέφεισθαι, οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτως. Καὶ ἐνὶ δὴ λόγῳ ἐκ τῶν ὁμοίων ἐνεργειῶν αἱ ἕξεις γίνονται. Διὸ δεῖ τὰς ἐνεργείας ποιὰς ἀποδιδόναι· κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις. Οὐ μικρὸν οὖν διαφέρει τὸ οὕτως ἢ οὕτως εὐθύς ἐκ νέων ἐθίζεσθαι, ἀλλὰ πάμπλου, μᾶλλον δὲ τὸ πᾶν.

Α1.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μονάδες 3) και να τεκμηριώσετε κάθε

απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 3):

1. Ο νομοθέτης με τους νόμους του επιτελεί παιδαγωγικό έργο στην πόλη.
 2. Τα παραδείγματα του κιθαριστή και του οικοδόμου υποστηρίζουν το διδακτό της αρετής.
 3. Ο εθισμός από τη νεανική ηλικία έχει μικρή σημασία.
- (μονάδες 6)

- β. 1.** «ὅσοι δὲ μὴ εὖ αὐτὸ ποιῶσιν ἀμαρτάνουσιν»: Σε ποια φράση του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία «αὐτὸ»;
- 2.** «κατὰ γὰρ τὰς τούτων διαφορὰς ἀκολουθοῦσιν αἱ ἕξεις»: Σε ποια φράση του αρχαίου κειμένου αναφέρεται η αντωνυμία «τούτων»;

(μονάδες 4)

Μονάδες 10

- B1.** «Οὕτω δὴ ... οἱ δὲ ἐκ τοῦ οὕτωςί»: Σε ποια πεδία της ανθρώπινης ζωής εστιάζει ο Αριστοτέλης για να αναδείξει την κοινωνική διάσταση της αρετής; (μονάδες 6) Να εντοπίσετε δύο διαφορετικούς εκφραστικούς τρόπους με τους οποίους το επιτυγχάνει. (μονάδες 4)

Μονάδες 10

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Στο παρακάτω κείμενο σχολιάζεται η άποψη του Ρουσό για τον ρόλο του νομοθέτη.

Όποιος τολμά να αναλάβει τη νομοθεσία ενός λαού, πρέπει να αισθανθεί ικανός να αλλάξει, κατά το λεγόμενο, την ανθρώπινη φύση· να μεταμορφώσει κάθε άτομο, που από μόνο του είναι ένα αυτοτελές και απομονωμένο ον, σε μέρος ενός μεγαλύτερου όλου, από το οποίο τούτο το άτομο, τρόπον τινά, θα αποκτά τη ζωή και την ύπαρξή του· να αλλοιώσει τη σύσταση του ανθρώπου για να την ενισχύσει· να αντικαταστήσει τη φυσική και ανεξάρτητη ύπαρξη, που όλοι έχουμε εκ φύσεως, με μια ηθική ύπαρξη και μέρος ενός συνόλου.

J.J. Rousseau (2004), *Το Κοινωνικό Συμβόλαιο*, (μτφρ. Βασιλική Γρηγοροπούλου, Αλφρέδος Σταινχάουζερ), Αθήνα: Πόλις

Να παρουσιάσετε την άποψη που διατυπώνεται για τον ρόλο του νομοθέτη στο δοθέν παράλληλο κείμενο και να εντοπίσετε ομοιότητες με την άποψη του Αριστοτέλη στην πρώτη παράγραφο του αρχαίου κειμένου.

Μονάδες 10

B3. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμιά αρχαία ελληνική λέξη της **Στήλης Α** με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της **Στήλης Β** (στη **Στήλη Β** περισσεύουν δύο λέξεις).

Στήλη Α	Στήλη Β
1. νομοθέται	α. διάστρεμμα
2. λοιποί	β. κατάληψη
3. αναστρέφεισθαι	γ. απραξία
4. αποδιδόναι	δ. αρτοποιός
5. πράττοντες	ε. ανάθεση
	στ. διάλειμμα
	ζ. δώρο

Μονάδες 10

B4. Να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στον αριθμό της **Στήλης Α** το γράμμα από τη **Στήλη Β** που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση:

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Ο Αριστοτέλης κατά την πρώτη περίοδο της παραμονής του στην Αθήνα είχε	α. πολλούς φίλους, λίγους εχθρούς.
	β. λίγους φίλους, πολλούς εχθρούς.
2. Ο Αριστοτέλης έφυγε για δεύτερη φορά από την Αθήνα	α. επειδή κινδύνευε η ζωή του.
	β. για να αναλάβει την αγωγή του Αλεξάνδρου.
3. Η συγγραφή των <i>Ηθικών Νικομαχείων</i> έγινε	α. στην πρώτη περίοδο της φιλοσοφικής δραστηριότητας του Αριστοτέλη.
	β. στην τρίτη περίοδο της φιλοσοφικής δραστηριότητας του Αριστοτέλη.
4. Κατά τον Ηράκλειτο, η ευδαιμονία σχετίζεται με	α. τον πλούτο.
	β. τον χαρακτήρα του ανθρώπου.
5. Κατά τον Αριστοτέλη, το <i>ἄλογον</i> μέρος της ψυχής έχει σχέση με	α. τη διατροφή και την αύξηση.
	β. τις ηθικές αρετές.

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ξενοφώντος, Ἑλληνικά, 7.1.18-19
(*Platonis Opera*, ed. Oxford Classical Texts)

Στο συγκεκριμένο απόσπασμα από τα Ἑλληνικά του Ξενοφώντος περιγράφεται η εισβολή των Θηβαίων και των συμμάχων τους στην Πελοπόννησο και η αποτυχημένη απόπειρά τους να κυριεύσουν την Κόρινθο.

Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἀσφαλῶς καταβάντες καὶ συμμείξαντες τοῖς ἑαυτῶν συμμάχοις, Ἀρκάσι τε καὶ Ἀργείοις καὶ Ἡλείοις, εὐθύς μὲν προσέβαλον πρὸς Σικυῶνα καὶ Πελλήνην· στρατευσάμενοι δὲ εἰς Ἐπίδauρον ἐδήωσαν¹ αὐτῶν **πᾶσαν** τὴν χώραν. ἀναχωροῦντες δὲ ἐκεῖθεν μάλα πάντων **ὑπεροπτικῶς** τῶν ἐναντίων, ὡς ἐγένοντο ἐγγὺς τοῦ Κορινθίων ἄστεως, δρόμῳ ἐφέροντο² πρὸς τὰς πύλας τὰς ἐπὶ Φλειοῦντα ἰόντι, ὡς εἰ ἀνεωγμέναι τύχοιεν, εἰσπεσοῦμενοι. ἐκβοηθήσαντες δὲ **τινες** ψιλοὶ ἐκ τῆς πόλεως ἀπαντῶσι τῶν Θηβαίων τοῖς ἐπιλέκτοις οὐδὲ τέτταρα πλέθρα ἀπέχουσι **τοῦ τείχους**· καὶ ἀναβάντες ἐπὶ τὰ μνήματα καὶ τὰ ὑπερέχοντα χωρία, βάλλοντες καὶ ἀκοντίζοντες ἀποκτείνουσι τῶν πρώτων καὶ μάλα συχνούς, καὶ τρεψάμενοι ἐδίωκον ὡς **τρία** ἢ τέτταρα στάδια. τούτου δὲ γενομένου οἱ Κορίνθιοι τοὺς νεκροὺς πρὸς τὸ τεῖχος ἐλκύσαντες καὶ ὑποσπόνδους ἀποδόντες **τροπαῖον** ἔστησαν. καὶ ταύτη μὲν ἀνεψύχθησαν³ οἱ τῶν Λακεδαιμονίων **σύμμαχοι**.

¹ ἐδήωσαν: λεηλάτησαν, κατέστρεψαν, ² δρόμῳ ἐφέροντο: πλησίαζαν γρήγορα, ³ ἀνεψύχθησαν: ανακουφίστηκαν.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «Οἱ δὲ Θηβαῖοι ἀσφαλῶς ... εἰσπεσοῦμενοι.».

Μονάδες 20

Γ2. «τούτου δὲ γενομένου οἱ Κορίνθιοι ... σύμμαχοι.»: Ποιες ήταν οι ενέργειες των Κορινθίων μετά τη μάχη;

Μονάδες 10

Γ3.α. αὐτῶν, πόλεως, τοῦ τείχους, χωρία: Να μεταφέρετε τις λέξεις στον άλλο αριθμό στην ίδια πτώση.

(μονάδες 4)

β. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε ρηματικό τύπο της **Στήλης Α** και δίπλα το γράμμα της

Στήλης Β που αντιστοιχεί στην ορθή γραμματική του αναγνώριση.

Στήλη Α	Στήλη Β
1. ἀσφαλῶς	α. αιτιατική ενικού α΄ κλίσης
2. τὰς πύλας	β. μετοχή ενεστώτα ονομαστικής πληθυντικού αρσενικού γένους
3. τὰ μνήματα	γ. γ΄ πληθυντικό πρόσωπο οριστικής παρατατικού
4. ἐδίωκον	δ. αιτιατική πληθυντικού α΄ κλίσης
5. βάλλοντες	ε. επίρρημα
6. τὴν χώραν	στ. αιτιατική πληθυντικού γ΄ κλίσης

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

Γ4. α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικά τους όρους που εμφανίζονται στο αδίδακτο κείμενο με έντονα γράμματα:
εἰς Ἐπίδαυρον, πᾶσαν, ὑπεροπτικῶς, τινες, τοῦ τείχους, τρία, τροπαῖον, σύμμαχοι.

(μονάδες 8)

β. «εἰ ἀνεωγμέναι τύχοιεν»: Να αναγνωρισθεί η δευτερεύουσα πρόταση.

(μονάδες 2)

Μονάδες 10

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο **εξώφυλλο** να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο **εσώφυλλο** πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά σας στοιχεία. Στην **αρχή των απαντήσεών σας** να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 17.00

**ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ.
 ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

ΤΕΛΟΣ 5ΗΣ ΑΠΟ 5 ΣΕΛΙΔΕΣ